

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS
TA‘LIM VAZIRLIGI**

TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

**O‘ZBEKISTON
TARJIMASHUNOSLARI FORUMI –
2020**

(ilmiy maqolalar to‘plami)

Toshkent – 2020

“O‘zbekiston tarjimashunoslari forumi – 2020” (ilmiy maqolalar to‘plami). –T.: TDSHU, 2020. – 332 b.

Ushbu to‘plamdan O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 7-fevraldagi 56-F-sonli Farmoyishi asosida O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2020-yil 13- fevraldagi “*Vazirlik tizimidagi oliy ta’lim va ilmiy-tadqiqot muassasalarida 2020-yilda o‘tkaziladigan ilmiy va ilmiy-texnikaviy anjumanlar rejasini tasdiqlash to‘g‘risida*”gi 116-sonli buyru–g‘ida belgilangan tadbirlarni amalga oshirish maqsadida 2020-yil 11-dekabr kuni Toshkent davlat sharqshunoslik universitetida “O‘zbekiston tarjimashunoslari Forumi – 2020” mavzusida bo‘lib o‘tgan Respublika miqyosidagi ilmiy-amaliy konferensiya ishtirokchilari hamda TDSHU «Tarjimashunoslik va xalqaro jurnalisika» kafedrasida ushbu ilmiy yo‘nalishda tadqiqotlar olib borayotgan professor-o‘qituvchilar, mutaxassislar va yosh tadqiqotchilarning tarjima tarixi, nazariyasi, amaliyoti va tanqidi, sinxron tarjima, shuningdek, xalqaro jurnalistikaga oid mavzular yoritilgan maqolalari o‘rin olgan.

To‘plovchi va nashrga tayyorlovchi:

PhD. dots. Xayrulla Hamidov

Mas’ul muharrir:

*Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti rektori,
filologiya fanlari nomzodi, dots. Gulchehra Rixsiyeva*

Taqrizchilar:

*filologiya fanlari nomzodi, dots. Rustam Sharipov
filologiya fanlari nomzodi, dots. Ergash Ochilov*

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2020-yil 26-noyabrdagi 4-sonli qarori bilan nashrga tavsiya etilgan

Maqolalardagi ilmiy faktlarning to‘g‘riligi uchun mualliflar mas’uldir

© Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, 2020

MADANIYATLARARO MULOQOT VA BADIY TARJIMANING LINGVOMADANIY ASPEKTLARI

TARJIMA MADANIYATLARARO MULOQOT VOSITASI SIFATIDA

F.f.d. Zilola XUDAYBERGENOVA

Bartın universiteti profesori (Turkiya Respublikasi)

Tarjimani tadqiq etishning muhim asoslaridan biri tillararo muloqot kommunikantlarini ma'lum bir lingvo-ijtimoiy-madaniy jamoaning vakillari, ma'lum bir milliy madaniyatning sub'ektlari sifatida qabul qilish va bu muloqotni madaniyatlararo, shaxslararo o'zaro ta'sir ekanligini anglash hisoblanadi. Tarjima esa, tabiiy ravishda, vositachilikning bir turi o'laroq nafaqat tillararo, balqi madaniyatlararo muloqotning vositasi sifatida maydonga chiqadi.

Tarjimani madaniyatlararo muloqotning vositasi sifatida qabul qilish, tilni yagona ijtimoiy-madaniy butunlik bo'lgan madaniyatning uzviy unsuri tarzida tushunishdan kelib chiqadi. Zero, madaniyat ma'lum bir millatning qo'p qirrali tarixiy, ijtimoiy va ruhiy xususiyatlari, milliy an'analari, qarashlari, institutlari, axloq-odob qoidalari, maishiy hayoti, shart-sharoitlari, bir so'z bilan aytganda, uning ijtimoiy borlig'i va ijtimoiy ongi, jumladan, tilni o'z ichiga oluvchi jamiyatning moddiy va ma'naviy yutuqlarining yig'indisidir.

Tarjima jarayonida faqat ikki til emas, balki umumiy va xususiy belgilarga ega ikki madaniyat o'zaro ta'sirga kirishadi. Ular o'rtasidagi umumiylik, baynalminallik, umuminsoniylik hamda xususiylik, spesifiklik, milliylikni aniqlash madaniyatlararo muloqotning eng muhim xossalardan biri hisoblanadi. Umuminsoniylik va milliylik-spesifiklikning yuzaga kelishining manbalari "sotsiumning konseptual va dunyoning lisoniy manzarasi" kabi tushunchalarning tadqiqida o'rta chiqadi⁶⁹.

Dunyoning lisoniy manzarasi "dunyo manzarasi"ning bir parchasi bo'lib, dunyo manzarasi lisoniy belgilar va hattoki, til, til birliklari, til qoidalari va ularning mazmunini bilish orqali shartlangan holda namoyon bo'ladi⁷⁰. Lisoniy manzarani avloddan avlodga verbal kod orqali saqlanib o'tadigan bilimlar, mutanosib madaniy qiymatga ega ahamiyatli ma'lumotlarni verballashtiruvchi mexanizmlar yordamida faollashuvchi

⁶⁹ Валева, Н.Г. Перевод – языковое посредничество, способ межкультурной и межъязыковой коммуникации. <http://perevod.vlz.ru/5.htm>

⁷⁰ Серебрянников Б.А., Кубрякова Е.С., Постовалова В.К. - Роль человеческого фактора в языке: Язык и картина мира . М., 1988. -144С.

dunyo haqidagi ma'lumotlarning yig'indisi sifatida sharhlash mumkin. Dunyoning lisoniy manzarasini olam haqidagi ma'lumotlarni verbal-lashtirish, so'z orqali ifodalash mexanizmlari yig'indisi deb ham izohlash mumkin. Umuminsoniy xususiyatlarning mavjudligi turli tillarda so'zlashuvchi insonlarning mushohada shaklidagi o'xshashlik yoki bir xillik bilan belgilanadi. Bu holat esa insonning jismoniy tabiati, uning bosh miyasi vazifalari, oliy nerv tizimi bilan sharhlanadi. Bunday mushtaraklik barcha xalq va elatlar yashaydigan dunyoning ob'ektivligi va birligiga yo'l ochadi.

Bu dunyodagi ko'p sonli xalqlarning milliy tillari - reallikni ruhiy-aqliy o'zlashtirishning turli usullari va yo'llaridir. Bunday o'zlashtirish inson mushohada tarzining ayni tamoyillariga asoslanadi va real dunyoni adekvat anglash sari yetaklaydi. Tashqi dunyoni ob'ektiv aks ettiruvchi inson mushohadasining mantig'i odamlar qaysi tilda gaplashishidan qat'i nazar yagona va umumiydir. Hayotning tashqi shart-sharoitlari, moddiy reallik insonlar ongi va ularning xulqini belgilaydi, dunyo manzarasini shakllantiradi. Inson ongida in'ikos etgan dunyo manzarasi ob'ektiv dunyoning ikkilamchi mavjudlik shakli bo'lib, o'ziga xos moddiy shaklda reallashadi va mustahkamlanadi. Ushbu moddiy shakl til va dunyoning lisoniy manzarasidir. Aynan shu ma'noda tilni anglash yagona va ob'ektiv dunyoni egallash, o'zlashtirishning shakli sifatida maydonga chiqadi.

Dunyo manzarasining shakllanishida til inson tomonidan nazariy va amaliy faoliyat jarayonida egallangan tushunchaviy (fikriy-mavhumiy) mazmuni ifodalash shakli vazifasini bajaradi. Til ob'ektiv dunyo bilan mutanosib bo'lib, millatlar va xalqlarning milliy konseptual va lisoniy manzaralar o'rtasidagi farqlar ayni bir dunyoni o'zlashtirish jarayonidagi turli tajribalaridan kelib chiqadi.

Alohida til modellari o'z tuzilmasiga ko'ra bir-biridan farqlansa-da, pirovard-natijada ularning barchasi inson ongidagi atrof dunyoning in'ikosi bo'ladi. Ayni paytda alohida bir millat yoki xalqning mavjudlik shaklining aniq tashqi shart-sharoitlari (jo'g'rofiy, jismoniy-antropologik xususiyatlari, madaniy-maishiy an'analari va b.) dunyoning milliy lisoniy manzarasi va dunyoning milliy konseptual manzarasi asosini belgilovchi tasavvurlar yig'indisi va spesifik xususiyatlarini shakllantiradi.

S.G.Ter-Minasova dunyoning manzarasiga tilning ta'sirini obrazli shaklda quyidagi tavsiflaydi: «Har bir xalq xuddi rassomchilikning alohida yo'nalishlarida bo'lgani kabi, dunyoni madaniy shaklda o'ziga xos ko'rish shakliga ega. Real dunyoda ayni bo'lgan pichan g'arami realist,

impressionist, kubist, abstraksionist tomonidan turli shaklda chiziladi. Tilni rassomning mo‘yqalami bilan qiyoslash mumkin. Rassom real naturadan chizadi, ammo uni dunyo manzarasini shakllantiruvchi badiiy ongi prizmasidan o‘tkazadi. Dunyoning tildagi in‘ikosi bu tilda so‘zlashuvchi xalqning kollektiv ijodi bo‘lib, har bir yangi avlod ona tili bilan birgalikda milliy xarakter, dunyoqarash, axloq qoidalari va b.lar singdirilgan madaniyat majmuasini qo‘lga kiritadi»⁷¹.

Bugungi kunda hech kim tillar reallikni turlicha, asimmetrik shaklda aks ettirishiga shubha bildirmaydi. Tarjima jarayonida tillar o‘zaro aloqaga kirishadi, reallikning ma‘lum bir parchasi xossalari tavsiflashda, bir tilni boshqa til bilan solishtirishda, ya‘ni asimmetriya orqali nisbatan aniq ko‘zga tashlanadi.

Tillarni solishtirish jarayonida, turli tillar vakillari reallikni farqli ravishda bo‘laklarga ajratadi, ayni bir hodisa va narsani turlicha tavsiflashadi, bu narsalar va hodisalarning turli belgilariga diqqat qaratishadi. So‘zning semantikasi ma‘lum bir til tashuvchisining dunyoqarashini ifoda etadi. Nominatsiya asosida turli tillarda farqlanuvchi biron-bir belgilar yotadi. Masalan, o‘zbek va turk tillaridagi “ko‘zoynak” – “gözlük” so‘zi “ko‘z” – “göz” so‘zidan yasalgan, ya‘ni ko‘zga taqiladigan aksessuar yoki jihoz nima uchun mo‘ljallanganligiga qarab nomini olgan. Ingliz tilida bu so‘z uchun "glasses" so‘zi ishlatiladiki, u ko‘zoynakning “oyna”dan yasalganligiga ishora qiladi. Yoki o‘zbek tilida “kamalak” so‘zi tabiat hodisasining rang-barangligiga ishora qiladi. Turk tilida “gökkuşağı” so‘zi ishlatiladiki, bu so‘z “osmon belbog‘i” deb tarjima qilinadi. Ingliz tilida bu ma‘noda “rainbow” – “yomg‘ir kamoni” so‘zi ishlatiladi. Har ikki holda ham kamalakning tuzilishiga ishora qiluvchi “belbog‘”, “kamon” so‘zi qo‘llanilgan, turk tilida kamalakning hosil bo‘lish o‘rniga ishora qilinadi, ingliz tilida kamalakning yomg‘irdan keyin paydo bo‘lishiga e‘tibor qaratiladi⁷².

Shu tariqa, tashqi o‘xshashlikni namoyon qiluvchi dunyo lisoniy manzarasining simmetrik bo‘lgan qismiga, ya‘ni aslida noekvivalentlikka duch kelamiz. Bu noekvivalentlik insonning turli darajadagi mavhumlash-tirishga asoslangan kognitiv faoliyatidagi umumiylik va xususiylik muxolifatini aks ettiradi. Bu holat har bir millatning dunyo haqida, moddiy,

⁷¹ Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация. М., 2000.

⁷² Абдулмянова, И. Р. Проблема формирования профессиональной языковой личности переводчика при обучении иностранным языкам [Текст] / И. Р. Абдулмянова // Исследования молодых ученых : сб. ст. аспирантов / отв. ред. А. В. Зубов / Минск. гос. лингв. ун-т – Минск, 2006. – С. 199-203 (0,5 п.л.).

ma'naviy, tashkiliy va xulqiy sohalardagi madaniyatning umumiy hodisalari haqida o'z tasavvurlariga egaligi bilan aloqador.

Gap bu o'rinda nafaqat ma'lum bir etnik madaniyatda mavjud bo'lmagan, boshqa madaniyatga xos bo'lgan xususiyatlar haqidagina emas, balki umuminsoniy madaniyatda mavjud bo'lgan u yoki bu ob'ektlarga bo'lgan turlicha munosabatlar haqida ketadi. Bu ob'ektlar ma'lum bir xalqning madaniy tajribasiga ko'ra turli assotsiatsiyalarni uyg'otishi mumkin. Masalan, janublik xalqlar uchun qor nodir tabiat hodisasi, janub hududlarida qorning yog'ishi ekzotik ko'rinishi, cho'chitishi, hattoki ishlarining to'xtashiga sabab bo'lishi mumkin. Ayni paytda qor ko'pchilik uchun Yangi yil belgisi. O'rta hududlarda yashovchi xalqlar uchun qor odatiy kutilgan tabiat hodisasi bo'lib, unga tayyorgarlik ko'riladi. Ma'lumotlarga ko'ra, Alyaska eskimoslari tilida qorni turli holatlarda tavsiflovchi yigirmadan ortiq so'z bor. O'zbek va turk tillarida bir necha so'zlar bilan ifodalanuvchi qor tushunchasining bu qadar ko'p sonli so'zlar orqali ifodalanishi eskimoslar uchun qor shunchaki tabiatning uzviy parchasi emas, balki eskimoslar madaniyatining ko'p unsurlari uchun muhim bo'lagi ekanligini ko'rsatadi⁷³.

Turli madaniyat odamlari quvonch va g'am, sevgi va nafrat kabi tuyg'ularni o'zgacha ifoda etishadi, ular uchun vaqt turlicha kechadi, dunyo farqli ranglarda va tovushlarda namoyon bo'ladi. Ba'zi xalqlarda ayrim predmetlar bor, boshqa xalqlarda esa ular yo'q, ba'zilar ba'zi predmetlarni faol qo'llashadi, boshqalar esa ularni iste'moldan chiqarib yuborishgan. Turli sotsiumlarning mushohada tarzi mantiqiy asoslariga qo'ra bir xildir, ammo reallikni emotsional-obrazli in'ikos ettirish, g'ayrimantiqiy baholash va hissiyotlar turli millatlar vakillarida turlicha kechadi va ularni umumiyashtirib bo'lmaydi. Turli lingvomadaniy sotsiumlarning vakillari turlicha baholashadi va his qilishadiki, bu holat dunyoni his qilishning takrorlanmas shakl olishiga sabab bo'ladi.

Dunyoning lisoniy manzarasida hissiy, baholash, stilistik bo'yoq kabi konnotativ xususiyatlarga ega reallikni hissiy-obrazli in'ikosini ifoda etuvchi so'zlar, so'z birikmalari va iboralar qatlami mavjud⁷⁴. Tarjimada ma'noning hissiy, uslubiy va obrazli aspektlarini tarjimada berish predmetli-mantiqiy mazmunni yetkazish qadar muhimdir. Masalan, "quyosh", "oy" so'zlari ko'pchilik xalqlarda ijobiy xarakteristikaga ega. Shimoliy xalqlarda quyosh hayot manbai, tug'ilish, quvonch sifatida qabul qilinadi. Xususan, ularda "solnse moyo", "solnishko» shaklidagi muroja-

⁷³ Садохин, А.П. Межкультурная коммуникация. М., Альфа-М, 2006.

⁷⁴ Валева, Н.Г. Перевод – языковое посредничество, способ межкультурной и межъязыковой коммуникации. <http://perevod.vlz.ru/5.htm>

atlar xuddi shu ma'noda qo'llaniladi. Janubiy hududlarda yashovchi xalqlarda analogik konnotatsiya "oy" so'zida kuzatiladi. Misol uchun, mumtoz o'zbek she'riyatida qizning yuzini oyga tenglashtiriladi. O'zbek tilida shu ma'noda "oy" so'zlari bilan yasalgan ismlar ham ko'p: Oypari, Oygul va b. Bundan tashqari, o'zbek mumtoz adabiyotida "oy" ma'nosida qo'llanilgan "moh" so'zi ham "oy" (vaqt), sayyora (yerning yo'ldoshi) so'zlari "go'zal" mazmunini ifoda etadi va shu sababli Mohichehra, Mohira, Mohlaroyim kabi ismlarni yasashda ishlatilgan.

Bir tomondan, ob'ektiv tizim, ikkinchi tomondan, xalqning hissiy-ruhiy ijodi natijasi bo'lgan tillar xalq dunyoqarashining xususiyatlarini qayd etadi. Tarixiy taraqqiyot jarayonida fundamental hayotiy muhim obrazlar tilda qayd etiladi va keyingi avlodlarga verballashgan shaklda o'tadi. Xalq mavjudligining tashqi moddiy shart-sharoitlari vaqt o'tishi bilan o'zgarishi mumkin, ammo tillar orqali o'tib boruvchi milliy mentalitet xususiyatlari keyingi avlodlarda ham o'zgarishda davom etadi. Ya'ni til uning tashuvchilariga reallikni baholash va qabul qilishning tayyor shakllarini taklif etadiki, ular mazkur sotsium madaniyatining sub'ektlari sifatida xalqning mavjudligi dastlabki bosqichida tashqi muhitni yaratadi, uning nutqiy va nonutqiy xulqini modellashtiradi. Avvalboshda ushbu tayyor qoliplarni qo'llagan xalq madaniyatlararo muloqot natijasida bu xulq qoliplarini zamonaviylashtiradi va o'zgartiradi.

Bilingvist-tarjimon "ikkilangan" lisoniy shaxs hisoblanadi. U chet tilidagi matniy faoliyatni chet tillik sotsiumning lingvomadaniyati nuqtai nazaridan qabul qiladi. Undan keyin ona tilidagi birlikni tashkil etgan lisoniy va ijtimoiy-madaniy kodlariga o'tkazadi.

Tarjimonlarning bilingvizmi, birinchidan, odatda, asimmetrik xarakterga ega. Ko'pchilik tarjimonlarda ona tili va ona tili bilan kirib kelgan madaniyat yetakchilik qiladi. Bu til va madaniyat tarjimon duch keladigan chet tili va chet madaniyatini ona tili va ona madaniyatiga bo'ysundiradi. Yetakchi til va yetakchi madaniyat prizmasi orqali chet tilidagi nutqiy asarlarda ifodalangan boshqa tildagi boshqa madaniyat dalillari tushuniladi. Ikkinchidan, tarjima jarayonida har ikki til nutq aktida mavjud bo'ladi va bir paytda faoliyat ko'rsatadi. Shu sababli tarjimon doimiy ravishda tillar va madaniyatlar interferensiyasini yengib o'tishga majbur bo'ladi⁷⁵.

Bir necha interferensiya turlari mavjud: fonetik, grammatik (morfolo-gik, sintaktik, punktuasion, orfografik), leksik, semantik, stilistik inter-

⁷⁵ Введение в переводоведение. - М.: Изд-во РУДН, 2006.

ferensiyalar. Ish jarayonidagi boshlovchi tarjimon tarjimasining deyarli barcha bosqichlarida bu intereferensiyalar namoyon bo‘ladi.

Dunyoning milliy lisoniy manzaralaridagi o‘ziga xoslik va madaniyatlarining ko‘pligi xalqlarning o‘zaro bir-birini tushunishida to‘sqinlik yaratmaydi va tarjima jarayonida bartaraf etiladi. Mantiqiy va lisoniy tizimlar, ularning bilishga asoslangan mohiyatining o‘zaro mutanosibligining muhim va hal qiluvchi dalillari bir tildan ikkinchi tilga tarjima asosidagi xalqlarning o‘zaro anglashiga isbot hisoblanadi. Tarixga diqqat qaratsak, turli davrlarda, farqli ijtimoiy sharoitlarda yashagan xalqlarning o‘zaro muloqoti uchun lisoniy to‘siqlar hech bir zamon xalaqit bermagan. Biroq madaniyatlararo muloqot faqat turli madaniyatlar va tillarning vakillari bo‘lgan kommunikantlarning har biri “o‘zgacha” ekanligini, boshqa madaniyat vakilining “begona” ekanligini anglagandagina muvaffaqiyatli bo‘ladi. Binobarin, boshqa madaniyatlar bilan tanishish tarjimaning muhim ijtimoiy vazifalaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Введение в переводоведение. - М.: Изд-во РУДН, 2006.
2. Тер-Минасова, С.Г. Язык и межкультурная коммуникация. М., 2000.
3. Садохин, А.П. Межкультурная коммуникация. М., Альфа-М, 2006.
4. Абдулмянова, И. Р. Проблема формирования профессиональной языковой личности переводчика при обучении иностранным языкам [Текст] / И. Р. Абдулмянова // Исследования молодых ученых : сб. ст. аспирантов / отв. ред. А. В. Зубов / Минск. гос. лингв. ун-т – Минск, 2006. – С. 199-203 (0,5 п.л.).
5. Валеева, Н.Г. Перевод – языковое посредничество, способ межкультурной и межъязыковой коммуникации. <http://perevod.vlz.ru/5.htm>

ОБРАЗ ГОРАЦИО И ЕГО РОЛЬ В ПОНИМАНИИ АВТОРСКОГО ЗАМЫСЛА ТРАГЕДИИ ШЕКСПИРА «ГАМЛЕТ»

к.ф.н. *Канимкул ТАДЖИЕВ*, доцент ГулГУ

Трагедия «Гамлет» считается одним из наиболее сложных для анализа и толкования произведений великого английского писателя Уильяма Шекспира. Это касается и анализа системы персонажей. Шекспир использует необычный приём – позиция каждого из героев в пьесе проверяется наличием своеобразного двойника. Существование двух (а то и трех) персонажей и их самореализация происходит в постоянном диалоге. Драматург дает возможность читателю проследить процесс рождения и кристаллизации мысли, позиции, поступков героя. Но если изучению образов Гамлета, Офелии и

MUNDARIJA

G.Sh.Rixsiyeva	Tarjimashunoslar forumi – ilmiy munozaralar maydoni	4
-----------------------	--	---

TARJIMASHUNOSLIK TARIXI, TARJIMA STILISTIKASI, TANQIDI HAMDA TAHRIR MASALALARI

A.Mannonov	Tarjimashunoslik an'analari va istiqbollari xususida	7
Q.Omonov	Yozma yodgorliklarda qo'llangan ayrim leksik birliklar ma'nosini hozirgi o'zbek tiliga berish masalasi	12
Z.Isomiddinov	Oliymaqom san'atning olijanob mardumlari.....	14
R.Abdullayeva	O'zbekistonda tarjima iqlimi (Tarjimon, tarjima, tahlil, muammo)	23
R.Sharipov	Ibrat maktabi	28
O.Safarov	Qiyosiy tipologiya va tarjima ilmi	32
Yo.Nasirdinova	XX asr oxiri va XXI asrda o'zbek-fransuz adabiy aloqalari taraqqiyoti	37

NASRIY VA SHE'RIY TARJIMA MUAMMOLARI

Sh.Shamusarov	Ogahiyning qur'oniy oyatlar va hadislar	42
I.Ahatov	tarjimasidagi mahorati	
A.Alimbekov	Arab romani o'zbek tilida	50
E.Ochilov	Sayfi Saroyining tarjimonlik mahorati	55
Sh.Imyaminova	Nemis tilidan o'zbek tiliga satira, yumor tarjimasiga doir	65
X.Hamidov	Turkcha so'roq gap shaklidagi frazeologik birliklarning tarjimada berilishi	70
N.Xodjayeva	O'zbekchadan hindiyga badiiy tarjimada so'z tanlashning ayrim uslubiy muammolari	75
N.Bo'riyeva	Shekspir sonetlari XX-XXI asr o'zbek shoir-tarjimonlari talqinida	79
Sh.Subhonov	Tarjima san'atining zalvorli yuki	83
T.Akimov	Xitoy tilidagi 成语 cheng yu-turg'un iboralarini o'zbek tiliga tarjima qilishning ba'zi masalalari...	87
D.Sadikova	Zamonaviy nasr va she'riy tarjima muammolari. Lingvopoetik tahlil masalalari (xitoy she'riyati talqinida) ...	94
G.Nazrullayeva	Hikoya tarjimasida personajlar nutqidagi dialoglarni berilishi	100
D.Abdurahimova	Yapon tilidan badiiy tarjimada personaj portretini qayta yaratish masalasi	106
D.Yusupova	Badiiy tarjima – xalqlarni birlashtiruvchi kuch (Zamonaviy fors she'riyati misolida)	109
Sh.Rustamova	Romantizmning dasturiy talablari A.Shlegel qarashlarida	115
N.Valieva	Frazeologik birliklar tarjimasini amaliyotidan ("Dun-	

	yoning ishlari” asari xitoy tiliga tarjimasida misolida)	118
D.Rahmonova	Nasriy va she’riy matnlar tarjimasida adaptatsiya	124
I.Safarova	O’zbek va xitoy tillari orasida tarjima jarayonida duch kelinadigan leksik muammolarga doir	128

MADANIYATLARARO MULOQOT VA BADIY TARJIMANING LINGVOMADANIY ASPEKTLARI

Z.Xudaybergenova	Tarjima madaniyatlararo muloqot vositasi sifatida...	132
К.Таджиев	Образ Горацио и его роль в понимании авторского замысла трагедии Шекспира «Гамлет» ...	137
N.Ismatullayeva	Zoonimik komponentli komparativ frazeologizmlar tarjimasining o’ziga xosliklari	144
D.Ashirbayeva	Koreys tilida murojaatlar (antroponimlar misolida)	147
Sh.Xasanova	XVI-XVII asr hikoyachiligi va Pu Sungling ijodi ..	152
M.Nadjimxodjayev	Yapon tilidagi realiyalar tarjimasining o’ziga xosliklari	156
F.Gisarov	Uyg’urcha giyoh nomlari tarjimasiga doir	162
Z.Salimova	Inson xarakterini ifodalovchi leksik birliklar tarjimasiga doir	166
B.Mamarajabov	Afg’on xalq og’zaki ijodida uy hayvonlari haqidagi ertaklarning o’rni	171
K.Sharipova	Madaniyatlararo munosabatlar va tarjima	174
Sh.Husanova,	Tarixiy roman tarjimasiga doir	178
G.Aripova		
M.Umarova	Milliy xos so’zlarning tarjimada berish usullari xususida	182
M.Yoqubjonova	Turk tilida “sevgi” konseptining semantik maydoni va assotsiativ xususiyatlari	186
N.Eshnazarova	Kinofilmlar tarjimasida muammolariga doir	192
Z.Toshpo’latova	Malay tilida arab tiliga oid o’zlashmalarining fonetik xususiyatlari	195

SINXRON VA ILMIY-TEXNIKAVIY TARJIMA SOHALARINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI

Д.Ахмедова	Газетный текст как источник формирования умений перевода	200
С.Насирова	Влияние фоновой информации на адекватный перевод общественно-политических терминов современного китайского языка	204
D.Mubarakova	Publistik matnlar tarjimasiga doir	208
Х.Зикруллаева	Интернациональная лексика в научно-техническом переводе	213
N.Yunusova	Xitoy tilini o’qitishda pedagogik mahorat va innovation texnologiyalardan foydalanish masalasiga doir ..	218

H.Umarova	Фонетические особенности лексики при синхронном переводе с египетского диалекта ..	221
D.Mirsagatova	The teaching experinces of consecutive interpreting in higher education	227
M.Nizomiddinova	Xitoycha neft-gaz terminlarining omonimik va antonimik xususiyatlari	232
S.Mamanazarova	Arab tilidan tarjimaning o'ziga xos xususiyatlari	236
K.Alimova	Feature of the guide-translator's rhetoric	242
A.Maxamadtoirova	Xitoy tilida [a 跟 gēn b... 一样 yí yàng] konstruksiyasi va tarjima muammolari	245
A.Qudratov	Arab dunyosida tarjima jarayoni (XX-XXI asr).....	250
Ш.Назарова	Стратегии синхронного перевода (на примере переводов с корейского на русский язык)	254
A.Shasalimova	Xitoy olimlarining sinxron tarjima sohasida olib borgan tadqiqotlari xususida	259
H.Исакова	Об истории развития устного перевода в Японии	264
M.Baxramova	Nyurenberg sud jarayoni tarixidan	270
N.Adilova	Xitoy tilidagi ijtimoiy-siyosiy matnlar tarjimasining o'ziga xos xususiyatlari	274
S.Shukurov	Yaponiyada sinxron tarjima sohasining rivojlanishiga doir	278
N.Jo'rayev	Stereotip va ularning ijtimoiy hayotdagi o'rni	282
O.Jumaboyev	Notiq nutqidagi leksik-frazelogik birliklarning sinxron tarjimada berilishi	286
Sh.Djo'raev	Arabcha-o'zbekcha sinxron tarjima kombinatsiyasida islomiy atamalarning berilishi ...	289
Z.Nomozova	Xitoycha-o'zbekcha sinxron va ketma-ket tarjima qiyinchiliklari	292
J.Mirzokirov	Xitoychadan og'zaki tarjimada xushmuomalalikning ifoda etilishi	297
X.Орифжанова	О научной деятельности В.Н.Комиссарова ...	300
J.Davronov	Nemis tilidan o'zbek tiliga mukammal tarjima uchun munosib qo'llanma xususida	305
XALQARO JURNALISTIKAGA OID MATERIALLAR		
M.Saliyeva	Internet tizimida ommaviy kommunikatsiya rivojlanishi tamoyillari	309
M.Saliyeva	Zamonaviy arab mamlakatlari	
J.Abdupattaxov	jurnalistikasining o'ziga xos xususiyatlari	312
USTOZLARNI YOD ETIB		
Ubaydulla Murodovich Uvatov	318
Muhammadjon Xolbekov	320
Ismatulla Nusratullayevich Bekmurodov	323
Sarvinoz Ro'ziyevna Sotiboldiyeva	326

“O‘zbekiston tarjimashunoslari forumi – 2020” (ilmiy maqolalar to‘plami). –T.: TDSHU, 2020. – 332 b.

To‘plovchi va nashrga tayyorlovchi:

PhD. dots. Xayrulla Hamidov

Mas’ul muharrir:

*Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti rektori,
filologiya fanlari nomzodi, dots. Gulchehra Rixsiyeva*

Taqrizchilar:

*filologiya fanlari nomzodi, dots. Rustam Sharipov
filologiya fanlari nomzodi, dots. Ergash Ochilov*

Muqova dizayni:

TDSHU o‘qituvchisi Gulnoza Nazrullayeva

Kompyuter verstkasi:

Nilufar Xudoyorova

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2020-yil 26-noyabrdagi 4-sonli qarori bilan nashrga tavsiya etilgan.

Bosishga ruxsat etildi 14.12.2020.

Bichimi 60x84 1/16 Shartli 20,75 b.t. 100 nusxada bosildi.

Buyurtma № _____

© Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, 2020